

Základní umělecká škola Toužim,
příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

Preventivní program školy (PPŠ)

Název školy: Základní umělecká škola Toužim, příspěvková organizace

Adresa: Plzeňská 395, 364 01 Toužim

Ředitelka školy: Kateřina Žížková, DiS.

Vypracovala: Veronika Vlková, DiS.

Platnost dokumentu: školní rok 2026/2027

Preventivní program Základní umělecké školy Toužim, příspěvkové organizace je dokumentem školy zaměřeným na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Preventivní program školy je každoročně na konci školního roku vyhodnocován a případně aktualizován. Součástí Preventivního programu je také Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti.

Literatura

Národní strategie primární prevence rizikového chování, Metodické pokyny MŠMT k prevenci rizikového chování, novely vyhlášky 72/2005Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.

Webové stránky odborných institucí z oblasti prevence

<https://pppkv.cz/> Pedagogicko-psychologická poradna Karlovy Vary (PPP KV)

<https://generacekk.cz/> KOTEC o.p.s.

<https://svpkvary.cz/> Středisko výchovné péče Karlovy Vary

<https://resvitae.cz/> Res vitae Karlovy Vary

Charakteristika školy

Základní umělecká škola Toužim, příspěvková organizace je školou uměleckého zaměření, s kapacitou 150 žáků. Žáci jsou vzděláváni ve věku od 5 do cca 19 let. Výuka probíhá v odpoledních hodinách, tedy v době volnočasových aktivit. Vzdělávací činnost školy a její výchovné působení je mj. součástí všeobecné primární prevence - smysluplné trávení volného času dětí a výchova k umění uměním. Škola poskytuje studium v hudebním oboru. Vzdělávací koncepce vychází z platného Školního vzdělávacího programu. Preventivní program školy je v souladu s obsahem školního vzdělávacího programu ZUŠ a je zaměřen na rozvoj sociálních a komunikačních dovedností - pěstování dobrých vztahů mezi dětmi, rozvoj empatie a schopnost hodnotit druhé bez předsudků, rozvoj zdravého sebevědomí i schopnost říci ne, podporu zdravého životního stylu prostřednictvím kladného a aktivního vztahu k umění a kultuře obecně, vytváření pozitivního sociálního klimatu - vzájemná důvěra, pocit bezpečí, odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity i porušování zákona.

Na škole v každém školním roce vždy působí různá komorní tělesa - orchestr, kapela, pěvecký sbor, přičemž škola reaguje na aktuální potřeby a možnosti a tato tělesa se každoročně mění. I přesto se škola každoročně zúčastňuje velkého množství koncertů a dalších kulturních akcí nejen v rámci města Toužim, ale i akcí v rámci karlovarského kraje i mimo něj.

Dlouhodobě jsme neměli závažnější případy rizikového chování dětí, což je dáno i specifickým postavením školy a jejím uměleckým zaměřením na všeobecnou kultivaci dětí a mládeže. Dále je to dáno individuálním vyučováním žáků v hudebním oboru (jeden žák ve vyučovací hodině nebo skupina dvou žáků), menším počtem žáků v kolektivních předmětech (max. 20 žáků), děti jsou tedy vystaveny intenzivnějšímu přímému působení pedagoga a v neposlední řadě i krátkým časovým úsekem, který děti na ZUŠ v průběhu týdne v odpoledních hodinách tráví na rozdíl od povinné školní docházky na základních a jiných školách. ZUŠ je svým aktivním uměleckým a kulturním zaměřením škola výběrová, žáci procházejí talentovými zkouškami, děti pocházejí z kulturně podnětného prostředí, rodiče mají zájem na aktivním, smysluplném a tvořivém využití a naplnění volného času a na rozvoji svých dětí. Škola vytváří vstřícné, pozitivní, bezpečné a zároveň inspirující klima pro žáky školy. Budova je vybavena elektronickým vrátným, vstup do školy je tedy možný pouze přes domovní telefon do jednotlivých učeben.

Cíle preventivního programu

Oblasti prevence

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus, xenofobie a homofobie,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek (včetně HHC), netolismus, gambling,
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování,
- h) rizikové chování sebevraždy.

Dlouhodobé cíle

Dlouhodobý cíl prevence na ZUŠ představuje neustálé prohlubování vzájemné komunikace a spolupráce pedagogických pracovníků školy s rodiči a ostatními institucemi, tak aby pomáhali formovat osobnost žáka, která bude, s ohledem na svůj věk, schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí. Výchovné úsilí ZUŠ zaměřujeme k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, uměli si zorganizovat svůj volný čas a vážili si svého zdraví.

Krátkodobé cíle

- a) Zapojování všech žáků do aktivit školy (třídní přehrávky, koncerty školy a další akce školy).
- b) Zajistit proškolení všech učitelů v oblasti prevence rizikového chování.
- c) Posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, individuální přístup k žákům, včasná diagnostika a intervence při vzniku rizikového chování žáků (zvláštní důraz a informovanost na závazné postupy při vzniku šikany u učitelů kolektivní výuky).
- d) Aktivní přístup učitelů v řešení aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování.

Zaměření preventivního programu na cílové skupiny

Vedení školy

Vedení školy odpovídá za celkovou koncepci a prevenci, v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu, umožňuje odborné vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování učitelů. Spolupracuje s učiteli na řešení problémových situací.

Pedagogové

Největší úlohu v oblasti prevence mají učitelé, kteří vzhledem k individuální výuce nebo malému počtu žáků ve skupině i vzhledem k uměleckému zaměření výuky mají na žáky přímý a intenzivní vliv i v oblasti prevence rizikového chování. Proto největší důraz klademe na vzdělávání celého pedagogického sboru v průběhu pedagogických rad a DVPP postupně ve všech tématech z oblasti rizikového chování dětí s důrazem na aktuální potřeby pedagogů (aktualizované metodické pokyny MŠMT a další odborné materiály z oblasti prevence). Pedagogové provádějí průběžnou diagnostiku své třídy - zachycují varovné signály, podílejí se na realizaci Preventivního programu školy, dbají na důsledné dodržování školního řádu, vytvářejí a podporují bezpečnou atmosféru a pozitivní sociální klima, konzultují s vedením školy případné problémy, navrhuji v součinnosti s vedením školy vhodná opatření. Sledují častěji krátkodobé absence žáků (prevence záškoláctví), změny chování apod. Jsou garanty spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků.

Žáci

Žáci jsou každoročně na začátku i v průběhu školního roku poučováni o bezpečném chování ve škole i při mimoškolních akcích, dále jsou na začátku roku a dle potřeby i průběžně ve školním roce seznamováni svým třídním učitelem se školním řádem, kde jsou uvedeny důležité body o bezpečnosti a z oblasti primární prevence (zákaz užívání návykových látek a jejich distribuce, zásady komunikace, slušného chování atd.). Aktivní i pasivní účast na akcích školy - třídní přehrávky, vystoupení, koncerty, soutěže. Zařazování do komorních seskupení a souborů - výchova k zodpovědnosti za společné dílo, spolehlivost, pravidelná domácí příprava, dochvilnost, spolupráce s ostatními spoluhráči - zvládání základních sociálních dovedností a vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů jednání. Schopnost bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc, rozumět pojmu šikana, kyberšikana, jak se zachovat. Posilování zdravého sebevědomí a schopnosti se rozhodovat.

Zákonní zástupci

Spolupráce s rodiči a jejich informovanost v průběhu školního roku je realizována především formou třídních přehrávek, koncertů a dalších vystoupení a akcí školy, prostřednictvím pravidelně aktualizovaných webových stránek školy a informačních nástěnek v prostorách školy. Konzultační hodiny s třídním učitelem jsou možné kdykoliv po domluvě.

Pro úspěch našich žáků je úzká spolupráce s rodiči nutným předpokladem: v oblasti podpory ke zdravému životnímu stylu - celoživotní aktivní vztah k umění a kultuře, rozvoj a podpora práceschopnosti v rámci domácí přípravy, odpovědnost za práci v kolektivu (soubory a komorní seskupení - příprava, zodpovědnost za společné dílo, spolehlivost, včasné příchody, domácí příprava apod.).

Krizový plán školy

Zpracováno na základě Metodických pokynů MŠMT k prevenci rizikového chování:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

V případě výskytu rizikového chování dětí

- okamžité informování ředitele školy o výskytu jakéhokoliv projevu rizikového chování,
- informování rodičů žáka, při jednání s rodiči je nutno dbát na taktní přístup a zachování důvěrnosti informací.

Výchovná opatření v oblasti rizikového chování

1. Napomenutí třídního učitele
2. Podmínečné vyloučení ze studia
3. Vyloučení ze studia

Agresivní chování a šikana

Šikana - úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíš o postoj než o čin. Dominantní znak šikany - bezmocnost oběti. Neoddělitelnou součástí problému je skupinová dynamika.

Devět kroků při řešení počáteční šikany

- 1) Odhadnout závažnost onemocnění skupiny a rozpoznat, nejde-li o neobvyklou formu šikanování (rozhovory s informátory, oběťmi, nikoliv přímá konfrontace agresora a oběti).
- 2) Vést rozhovor s informátory a oběťmi (diskrétnost).
- 3) Nalézt vhodné svědky (vytipování členů skupiny, kteří vypovídají pravdivě).
- 4) Vést individuální popřípadě konfrontační rozhovory se svědky.
- 5) Ochránit oběť.
- 6) Vést rozhovor s agresorem či agresory, popřípadě je konfrontovat.
- 7) Stanovit výchovnou komisi.
- 8) Vést rozhovor s rodiči oběti.
- 9) Pracovat s celou třídou / kolektivem.

Vyvarovat se zásadních chyb

- zapomínání na stud či mlčenlivost oběti,
- bezprostřední konfrontace výpovědi oběti a agresora,
- vyšetřování šikany přímo ve třídě,
- nedostatečná ochrana oběti,
- vyšetřování všech zúčastněných najednou.

V případě zjištění pokročilejšího stupně šikany

1. informovat ředitele školy,
2. telefonicky se spojit s rodiči oběti.

Ředitelem určená výchovná komise:

- vyslechne oběť či oběti, kterým je nezbytné zajistit pocit intimity a nenaléhat na ni a poté ji odvést do bezpečného prostředí, což zajistí učitel,
- nikdy nekonfrontovat oběť a agresora, oběť a svědky,

- uskutečnit rozhovory s vhodnými informátory (zajišťuje ředitel na doporučení učitele),
- vyslechnout postupně agresory a to formou monolog, dialog a po přečtení zapsaných odpovědí konfrontovat,
- po odchodu agresorů zpět do třídy se komise poradí o způsobu řešení situace a ředitel pak oznámí výsledek. Ve třídě je vždy zajištěn dozor pedagoga.

Postup při nálezů alkoholu v prostorách školy nebo na školních akcích

- 1) Pokud je žák přistižen v době vyučování nebo na školní akci při konzumaci alkoholu, je primárně nutné zabránit mu v další konzumaci a alkohol mu za přítomnosti dalšího pedagoga odebrat.
- 2) Pedagog posoudí momentální stav žáka.
- 3) Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivolá pedagog lékařskou pomoc, vyrozumí vedení školy, sepíše záznam o události.
- 4) Škola informuje zákonné zástupce.
- 5) Škola vyvodí z dané situace sankce dané Školním řádem.
- 6) V případě opakování této situace škola vyrozumí odbor sociální péče.
- 7) Stejný postup platí i při příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu.

Postup při konzumaci omamných a psychotropních látek ve škole

Obecně platí zákaz výroby, distribuce a přechovávání těchto látek (včetně HHC) bez ohledu na věk žáka a prostředí, kde by k tomu docházelo. Školní řád stanovuje sankce za užití těchto látek ve škole či za příchod pod jejich vlivem. V případě, že máme podezření na zneužívání návykových látek u žáka, provedeme diskrétní pohovor se žákem.

V případě důvodného podezření:

- 1) Odebereme návykovou látku, látka se nepodrobí testování, informujeme vedení školy a neprodleně tuto skutečnost oznámíme zákonným zástupcům žáka. Sepíšeme záznam.
- 2) Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivoláme lékařskou pomoc, vyrozumíme vedení školy, sepíšeme záznam, informujeme zákonné zástupce. V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona / ohrožení mravní výchovy dítěte / postupujeme takto:
 1. Kontaktujeme zákonného zástupce.
 2. Oznámíme věc Policii ČR.

Postup proti vandalismu

Každý žák i pracovník školy je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Postup vzniku škody

- 1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- 2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- 3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup v případě krádeže

Krádež je protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, popř. doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Škola upozorňuje žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Věci (zvl. pak cenné), které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním, nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit.

Postup při nahlášení krádeže

- 1) O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- 2) Informovat vedení školy.

Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí.

Prostředí základních uměleckých škol je specifické a v drtivé většině se školní neúspěšnost netýká špatného prospěchu, ale především vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu ke vzdělávání, k učitelům, spolužákům a obecně ke škole. Je důležité, mimo důraz na pomoc ohroženému žákovi, také vnímat situaci kolektivu a zamezit negativnímu dopadu těchto postojů na celý kolektiv.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem žáka, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, případně dalších odborníků, rodiny a samotného žáka.

Jedná se o tyto faktory

- osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, emoční labilita, nízká,
- odolnost vůči zátěži,
- poruchy chování,
- zdravotní problémy žáka - dlouhodobá absence,
- vysoká absence,
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,
- rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- dítě - cizinec.

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho příprava není systematická.

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- neurotické příznaky - bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- zvýšená absence,
- obranné mechanismy - ztráta motivace, pocit méněcennosti.

5. Předcházení školní neúspěšnosti

- klást na dítě přiměřené nároky,
- zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
- oceňovat jeho jedinečnost,
- umožňovat žákům vyslovovat vlastní názory,
- podporovat aktivitu žáků, dát mu příležitost zažít úspěch,

- motivovat žáky, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka,
- jasné vymezení pravidel chování (seznámení se ŠŘ atd.).

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Důležité je včasné podchycení žakových potíží vyučujícím. Ten zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém. V takovém případě o neúspěšnosti informuje ředitele školy a rodiče žáka.

Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče a nabídne osobní jednání nebo, v případě závažných problémů, informuje vedení školy a konzultuje postup. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim.

Je uplatňován třístupňový model péče

1. Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
2. Zapojení vedení školy.
3. Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen u některých vyučovacích předmětů, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od rodičů žáků.

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření

1. individuální konzultace, kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (spolupráce s PPP, SPC),
2. pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
3. včasné informování rodičů.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování. V rámci DVPP podporuje rozvoj klíčových dovedností pedagogů pro tuto oblast.

Důležité je vyhodnocování a projednávání situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností na jednání pedagogických rad.

V Toužimi, dne 28.8.2026

Kateřina Žížková, DiS.
ředitelka